

2016-05-10

TJÄNSTESKRIVELSE

Utbildningsnämnden

Öppna jämförelser: grundskolan 2016

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning

Skolorna i Nacka kommun (kommunala och fristående) uppvisar sammantaget de tredje bästa kunskapsresultaten i landet, enligt Sveriges kommuner och landstings (SKL) jämförelse av elevernas resultat i 2016 års ”Öppna jämförelser”. Det är näst bäst i länet, efter Nykvarn. Denna jämförelse bygger på SKL:s resultatmått, där olika betygsresultat för årskurs 9 våren 2015 vägts samman och hänsyn tagits till att olika kommuner har olika elevsammansättning. Syftet är att ge en samlad bild av hur väl kommunerna lyckas med kunskapsuppdraget.

Om enbart kommunala skolor jämförs, placerar sig Nacka som sjätte bästa kommun. Även i detta fall innebär det nummer två i länet, efter Nykvarn.

Nacka kommun är tillsammans med Lidingö den enda kommun som sedan 2009, då SKL började publicera ett sammanvägt resultat, haft stabilt goda resultat genom att placera sig bland de tjugo bästa varje år.

I tjänsteskrivelsen beskrivs Nackas resultat för några av de viktigaste måtten som redovisas av SKL i de öppna jämförelserna. Den statistik som SKL:s rapport bygger på är de sedan tidigare publicerade elevresultaten i betyg och nationella prov läsåret 2014/15.

Utbildningsenheten har redovisat resultaten för läsåret i tidigare tjänsteskrivelser, och de finns också i Skolverkets databaser. Resultaten är alltså inte nya, men SKL jämför olika kommuners resultat tydligare än vad Skolverket gör och anger kommunernas rangordning i förhållande till varandra. SKL väger också samman de tidigare publicerade resultaten på olika sätt.

Ärendet

Sveriges kommuner och landsting (SKL) har publicerat 2016 års rapport med öppna jämförelser för grundskolan¹. I denna tjänsteskrivelse redogörs för Nacka kommuns resultat.

Bakgrund

Den statistik som SKL:s rapport bygger på är de sedan tidigare publicerade elevresultaten i betyg och nationella prov läsåret 2014/15. Utbildningsenheten har redovisat resultaten för läsåret i tidigare tjänsteskrivelser, och de finns också i Skolverkets databaser. Resultaten är alltså inte nya, men SKL **jämför olika kommuners resultat** tydligare än vad Skolverket gör och anger kommunernas rangordning i förhållande till varandra. SKL **väger också samman de tidigare publicerade resultaten** på olika sätt.

Öppna jämförelser innehåller flera mått där resultaten jämförs med modellberäknade, det vill säga **förväntade värden** utifrån elevsammansättningen, exempelvis föräldrars utbildningsnivå. Skolverket har tidigare redovisat sådana mått på kommunnivå, men slutade med det förra året. Redovisningen i SKL:s rapport omfattar också **effektivitetsmått**, där kostnaden för skolan i förhållande till standardkostnaden i utjämningsystemet ställs mot ett samlat resultatmått. Öppna jämförelser har också resultat med från **elevenkäter** som breddar resultatbilden.

Resultaten i 2016 års öppna jämförelser

Nacka lyckas väl med kunskapsuppdraget

Skolorna i Nacka (kommunala och fristående) placerar sig på plats tre i landet, efter Vellinge och Nykvarn, när det gäller det sammanvägda måttet för resultaten i årskurs 9, som SKL tagit fram för att ge en indikation av hur väl kommunerna lyckats med sitt kunskapsuppdrag². Detta visas i Tabell 1 nedan.

Sett utifrån sin storlek - antalet elever i grundskolan – är det alltså Nacka som uppvisar bäst resultat när det gäller kunskapsuppdraget av alla landets 290 kommuner. Därefter kommer Täby, med sina 9 590 elever och plats sju i resultatlistan. Variationen i storlek är stor bland de tjugo främsta placeringarna – från cirka 270 elever i Överkalix till cirka 12 300 i Nacka.

Tabell 1 visar även placeringarna förra året. Jämförelser över tid ska dock göras med viss försiktighet, eftersom det har gjorts vissa förändringar i hur det sammanvägda resultatmättet

¹ SKL (2016), ”Öppna jämförelser. Grundskolan 2016”

² Det sammanvägda måttet väger samman dels betygsresultaten i årskurs nio (meritvärdet, andelen elever som blir behöriga till yrkesprogram och andelen elever som når kunskapsresultaten i alla ämnen), dels hur dessa resultat står sig i förhållande till vad som kan förväntas, utifrån elevernas socioekonomiska bakgrund.

beräknas mellan åren. Den relativa placeringen ett visst år kan också bero på relativt små skillnader mellan kommuner. Det förtjänar dock att lyftas fram att Nacka under samtliga år som SKL publicerat ett sammanvägt resultatmätt i de öppna jämförelserna har placerat sig bland de tjugo bästa, oavsett vilket resultatmätt som använts. Förutom Nacka, är det bara Lidingö som klarat detta.

De kommunala grundskolorna i Nacka hamnar i det sammantagna måttet på sjätte plats. Det är näst bäst i länet efter Nykvarn.

Tabell 1. Rangordning av kommuner utifrån de 20 bästa kunskapsresultaten i 2016 års Öppna jämförelser: sammanvägt resultat för årskurs 9 läsåret 2014/15.

Öppna jämförelser - Grundskola 2016	A10 Sammanvägt resultat.						
	Elever åk 1-9	A10. Samtliga skolor			A10 Kommunala skolor		
		Rang av 290	2014/15	2013/2014	Rang av 290	2014/15	2013/2014
Kommunnamn			jämfört med föregående år				
Vellinge	4 184	1	→	1	1	→	1
Nykvarn	1 307	2	↑	7	2	↑	5
Nacka	12 319	3	↑	8	6	↑	21
Vadstena	611	4	↑	73	4	↑	69
Överkalix	270	5	↑	69	5	↑	217
Filipstad	977	6	↑	64	7	↑	64
Täby	9 590	7	↑	17	35	↓	30
Ekerö	3 295	8	↑	20	12	↑	25
Lidingö	5 170	9	↓	3	8	↓	3
Storfors	419	10	↑	90	3	↑	54
Malung-Sälen	887	11	↓	2	9	↓	2
Tjörn	1 376	12	↑	28	10	↑	24
Vaggeryd	1 461	13	↑	195	11	↑	184
Nordmaling	652	14	↑	248	13	↑	245
Trelleborg	4 215	15	↑	52	18	↑	74
Vindeln	472	16	↑	247	15	↑	242
Karlsborg	588	17	↑	57	16	↑	48
Gällivare	1 481	18	↑	29	22	↑	28
Pajala	542	19	↑	252	19	↑	246
Ystad	2 751	20	↑	32	14	↑	40

Betygen i årskurs 9

Det sammanvägda resultatmättet består dels av flera olika betygsresultat i årskurs 9 (meritvärde, andel elever med godkänt i alla ämnen och andel elever som uppnår behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram), dels av en jämförelse av hur de faktiska resultaten förhåller sig till de förväntade resultaten, när hänsyn tagits till skillnader i förutsättningar.

Den senare delen tas fram för att få en indikation på hur väl kommunerna klarar det kompensatoriska uppdraget.

Nacka har, som vi tidigare konstaterat, det högsta meritvärdet av alla kommuner. Meritvärdet är också högre än förväntat givet elevernas socioekonomiska bakgrund. När rangordning sker utifrån det senare måttet, det vill säga indikatorn för det kompensatoriska uppdraget, så presterar Nacka bäst i länet och hamnar på 10:e plats (23:e plats förra året). Upplands Bro hamnar strax efter.

Vad gäller andelen som når kunskapskraven i alla ämnen placerar sig Nacka på 10:e plats. När rangordning sker utifrån hur mycket högre resultaten är än förväntat, givet förutsättningarna, placerar sig Nacka på 99:e plats.

Nacka har de fjärde bästa resultaten vad gäller andelen elever som blir behöriga till yrkesprogram (förra året 20:e bästa). Rangordnat utifrån hur mycket högre resultaten är än förväntat, blir placeringen 108:e plats.

SKL redovisar också skillnaden mellan elevens resultat i nationellt prov och betyg i årskurs nio. Avvikelsen för Nackas elever ligger på ungefär samma nivå som medianen för riket, det vill säga det är lika många kommuner som uppvisar en större skillnad mellan resultaten på nationella proven och betygen, som det är kommuner med en mindre skillnad, jämfört med Nacka.

I tabell 2 nedan redovisas dessa resultat för Nacka, liksom några andra viktiga resultat i de öppna jämförelserna.

Betygen i årskurs 6

När det gäller betygen i årskurs 6 väljer SKL att i årets rapport enbart redovisa betygen i matematik och svenska. Vid en rangordning placerar sig Nacka på plats 7 när det gäller resultaten i matematik, plats 12 i svenska och plats 38 i svenska som andraspråk.

De nationella proven i årskurs 3

Vi har tidigare konstaterat att resultaten i årskurs 3 inte står sig lika väl som i årskurs 6 och 9, och det gäller även i år. När kommunerna rangordnas efter andelen elever som når kravnivån i alla delprov hamnar Nacka på 26:e plats vad gäller ämnesprovet i matematik (83% har klarat samtliga delprov) och på 41:a plats för ämnesprovet i svenska och svenska som andraspråk (82% har klarat samtliga delprov).

Kostnad och effektivitet

Nackas kostnad per elev i grundskolan är högre än den som kan förväntas enligt modellen för skatteutjämningen och är, jämfört med övriga kommuner, den 11:e högsta. Som alltid kan det finnas skillnader mellan kommuner när det gäller redovisningen av kostnader, men även andra jämförelser visar att Nacka lägger relativt mycket resurser på skolan.

I SKL:s mått för effektiviteten vägs resursmättet samman med det sammanvägda resultatmättet, och där hamnar Nacka på 90:e plats.

Lärares utbildning

På ett mått hamnar Nacka på rött i jämförelsen med andra kommuner och det är andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen. Denna utmaning delar Nacka med andra kommuner i länet. Bara fyra har högre resultat än Nacka. En brist i lärarstatistiken är att bilden för Internationella engelska skolan inte är rättvisande. Om den skolan inte räknas med i Nackas värde blir andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen någon procentenhet högre, vilket dock fortfarande är en jämförelsevis låg nivå i förhållandet till andra kommuner.

Tabell 2. Nackas resultat för de viktigaste måtten i 2016 års Öppna jämförelser för grundskolan

	Nackas resultat	Nackas rang av 290	Avvikelse från modellberäknat värde	
			Avvikelse	Nackas rang av 290
A1 Elever i årskurs 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen, andel (%).	91	10	+2	99
A2 Elever i årskurs 9, genomsnittligt meritvärde.	260,3	1	+14	10
A3 Elever i årskurs 9 som är behöriga till yrkesprogram, andel (%).	96	4	+2	108
A7a Elever i årskurs 9 betygspoäng i matematik, genomsnitt.	14,6	4		
A8b Elever i årskurs 6, betygspoäng i matematik, genomsnitt.	14,6	7		
A8d Elever i årskurs 6, betygspoäng i svenska, genomsnitt.	14,5	12		
A8f Elever i årskurs 6, betygspoäng i svenska som andraspråk, genomsnitt.	9,3	38		
A9a Elever i årskurs 3 som klarat alla delprov för ämnesprovet i matematik, andel (%).	83	26		
A9b Elever i årskurs 3 som klarat alla delprov för ämnesprovet i svenska och svenska som andraspråk, andel (%).	82	41		
A10 Sammanvägt resultat.		3		
B1 Nettokostnaden per elev i årskurs 1–9.	107 281	57		
B3 Avvikelse från standardkostnad.		11		
B4 Effektivitetstal.		90		
C1 Lärare med pedagogisk högskoleexamen i grundskola, (%).	81	247		

Utbildningsenhetens kommentarer

På Öppna jämförelsernas sammanvägda mått för grundskolan, som SKL menar är en indikator på hur väl kommunen lyckas med sitt kunskapsuppdrag, hamnar Nacka i år på tredje plats av alla landets kommuner, efter Vellinge och Nykvarn. Särskilt glädjande är att Nacka tillsammans med Lidingö haft ett stabilt gott resultat under samtliga år som SKL har tagit fram ett sammanvägt mått för att jämföra kunskapsresultaten. Trots att sättet att mäta

och väga samman resultaten på har förändrats något över tid, så har Nacka varje år placerat sig bland de tjugo bästa. Nacka är också den kommun som, sett utifrån antalet elever, presterar bäst läsåret 2014/15. Flera av de andra kommunerna som har goda resultat har betydligt färre elever.

Elever i grundskolor i Nacka har mycket hög genomsnittlig betygsnivå i årskurs 9, med landets högsta meritvärden 2016. Andelen elever som når kunskapskraven i alla ämnen eller blir behöriga till gymnasieskolan är också hög, men hamnar inte riktigt lika högt i rankningen som när det gäller det genomsnittliga betyget, men har förbättrats sedan förra året.

Nacka har gynnsamma förutsättningar för att nå goda resultat, då eleverna har en socioekonomisk bakgrund som gynnar höga resultat. Men även när hänsyn tas till detta genom de modellberäknade värdena har Nacka goda resultat, särskilt när det genomsnittliga meritvärdet, med 10:e plats, bäst i länet.

Det är rimligt att ha höga förväntningar på goda kunskapsresultat i Nacka. Resurserna som avsätts till eleverna i Nacka kommun är höga, i jämförelse med många andra kommuner, och många elever har en bakgrund som på olika sätt är gynnsam för goda kunskapsresultat. Andelen elever som uppnår kunskapskraven i alla ämnen liksom andelen som uppnår behörighet till gymnasieskolan är något högre än förväntat givet förutsättningarna. Här kan en drivkraft vara att Nackas skolor ska bli ännu bättre.

Skolorna och huvudmännen i Nacka behöver fortsätta arbetet med att öka andelen behöriga lärare. Det är det enda område där Nacka hamnar på rött, i jämförelsen med andra kommuner. Utbildningsenheten har tidigare, och så även i år, uppmärksammat frågan i den uppföljning och utvärdering som görs. En redovisning av läget när det gäller tillgången till utbildade lärare gjordes senast i en tjänsteskrivelse till utbildningsnämnden i april 2016. Utbildningsnämnden har därefter beslutat att ge utbildningsenheten i uppdrag att kontakta huvudmännen för de skolor där andelen behöriga lärare är låg, för att uppmärksamma och uttrycka behovet av insatser. Det arbetet pågår nu.

Konsekvenser för barn

I tjänsteskrivelsen redogörs för Nackas resultat i 2016 års ”Öppna jämförelser”, som publiceras av SKL. De öppna jämförelserna lyfter fram olika sätt att mäta resultaten och effektiviteten i grundskolan, vilket belyser hur skolan klarar sitt uppdrag gentemot eleverna och bidrar med underlag för ett kontinuerligt utvecklingsarbete av kvaliteten i skolan, vilket är positivt för eleverna.

Carina Legerius
Utvärderingsexpert

Åsa Arnell
Utbildningsexpert

Lotta Valentin
Enhetschef

